СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.

Рік LII. Ч. 216. Ню Йорк і Джерзі Сіти, субота, 4. листопада 1944. No. 216. New York and Jersey City, Saturday, November 4, 1944 Vol. LII

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the United States of America. FIVE CENTS elsewhere.

Президент про війну і вибори

Президент Рузвелт підкреслив у своїй радіовій промові з четверга, що воєнні операції на Пацифіку відбуваються в такому скорому темпі, що випередили найбільш оптимістичні обрахунки боротьби з Японією на кілька місяців. Теж сказав, що не буде ніякого застою в зимі в боротьбі з Німеччиною в Европі. Буде удар за ударом, казав президент, поки не опинемося в Берліні. Загрозу добачує президент радше на домашньому фронті, коли підчас виборчої кампанії підноситься, що „републиканський конгрес" не буде кооперувати з нерепубликанським президентом у справах міжнародного замирення. Ню Йорк Таймс звертає увагу, що президент став через ту промову „історичним" у тому розумінню, що отсе вже другий раз говорив з Білого Дому через радіо, оплачене Краєвим Демократичним Комітетом, себто партійною, політичною організацією. Давніше говорив президент в таких випадках з свого дому в Гайд Парку, або з інших місць, що не мали урядового характеру.

КАЦАПСЬКА НАУКА — НЕЗМІННА.

Вилксберський „Свет" друкує статті про „Карпатську Русь" і передає про Галичину „очерк С. Ю. Бендасюка", відомого галицького москвофіла. Ось ті як світ старі брехні передруковує „Свет" у часах, коли вже найгірший русотяп, якщо не зійшов з глуздів, знає, що є Україна і український нарід. Та „Свет" передає, що в Галичині живе нарід — „русский", та що тільки вихована „в австрійських яничарських школах" інтелігенція називає себе в Галичині „українською", хоч „справжня Україна віддалена від Галичини на сотки миль, а переселення українців з Київщини або Полтавщини до Галичини ніколи не було".

Чи не яничарське вияснення! Воно навіть може промовити ще й нині до якихсь розумів і серць, але тільки — до справді яничарських.

ЗГАДУЄ КОРАБЕЛЬ ІМЕНИ ГОНЧАРЕНКА.

Офіс Воєнних Інформацій подає, що один з американських Ліберті-Кораблів буде тепер названий „Андрій Гончаренко" в память того першого відомого іміґранта, що назвав себе українцем. Подано теж короткий життєпис Гончаренка.

ПАРЕС ПРО ЛЬВІВ.

Сер Бернард Парес, що його визнають в Англії за найкращого історика, коли іде про знання Росії, маючи виклад у Торонті, заявився за те, що Львів повинен належати до Польщі. Парес був до першої війни приклонником російського царату. Як такий був з царською армією в Галичині в 1914 році. А на „советський бік" перейшов десь біля 1927 року. Тепер обороняє у своїх викладах, виголошуваних від кількох років у стейтах і Канаді, цілість старої Росії. Західно-українські землі, каже він, це не-польські землі, які повинні відійти до Росії. Є він отже за лінію Курзона у польсько-російськім спорі. Та Львів, як бачимо, признає Польщі.

Парес, що правда, таки вже навчився згадувати український нарід і українські землі. Та не зважаючи на те, як видно з його баламутних викладів, які мав свого часу в Ню Йорку, чим горнець накипів, тим його і чути. Надто зжився з царською Росією, де довгий час перебував, щоби могти бачити українську справу в правдивому світлі. Та це, як бачимо, не є перешкодою, щоби бути зарахованим до „знавців" східньо - европейської проблеми". Таких є більше... Як в Англії, так і в Америці. І то на університетських катедрах!

ЩЕ ДАЛІ ЛЬВІВ.

Пат подає, що польський премієр Міколайчик мав заявити Сталінови, що якщоб Польща не дістала Львова, то між нею і Росією ніколи не моглиб повстати дружні відносини. На те Сталін мав відповісти, що Львова Польщі відступити не може, бо мусить „нагородити українців за їхній вклад у російські воєнні зусилля та те, що причинились до советської перемоги". Але зате обіцяв помагати Польщі поширитись на заході й забрати від німців територію аж по ріку Одру. На те Міколайчик заявив, що боїться наслідків такої розвязки, бож Польща дісталаб тоді велику німецьку меншину. Сталін відповів, що не може силувати поляків посувати границю Польщі аж так далеко, але це вже справа поляків, як їм в тому випадку лірше.

Протестує проти „советського визволення"

НЕ ВЕЛИКА РІЗНИЦЯ...

Оскар Менд, бедактор найбільшої естонської ґазети, втікши до Швеції, висказується про окупантські режіми в Естонії — націстівський і комуністичний — в такий спосіб, що „нема великої різниці між німецьким і російським правлінням". Каже, що тепер вернули до Естонії разом з советською армією давні советські урядовці, що панували в Естонії в роках 1940-41, а справжня народна влада мусіла втікати і ховається мабуть в Швеції. Теж твердить, що советська влада виарештовує ночами на великі розміри „елементи, що їх вважає проти-російськими". По містах порозвішувано афіші, в яких представлені націстівські звірства. Вісти з світа передається тільки ті, що апробовані Москвою. Поліпшилась харчева справа, бо за німців, що все виграбили, припадало на людину денно 129 грамів хліба, а тепер є 300.

КОМУНІСТИ ПРОТИ ДЕ ҐОЛА.

Таки прийшло в Франції до отвертого конфлікту між комуністами і урядом ґен. де Ґола, як цього вже давно надіялося. Політичне бюро комуністичної партії проголосило, що не має нічого спільного з рішенням уряду розвязати Патріотичну Ґвардію. Заразом взиває усіх комуністів поступати згідно з розпорядженям партії. Такий розпорядок є визовом, киненим урядови.

ОТ РАЗ НАЇВНІ!

Москвофільський „Американскій, Русскій-Карпаторусскій Союз" (що за штудерна назва!), що то недавно оснувався в Філядельфії як політична організація, щоб визволяти „Подяремну Русь" і прилучити її до Росії, чи там Советського Союзу, подає через свого секретара, що „нині-завтра може скінчитися війна і питання приналежности Холмщини, Ярославщини, Лемківщини, Пряшівщини і Підкарпатської Руси буде обговорюване на Мировій Конференції".

ВІДЧУВАЮТЬ ВТРАТУ УКРАЇНИ.

О. В. І. подає, що в швайцарській пресі пишеться про те, що Німеччина відчуває болюче втрату України, а теж Румунії та Мадярщини.

Повіляс Задеікіс, посол Литви, визнаний американським урядом, зложив у Вашинґтоні, в департаменті стейту (в відділі для східно-европейських справ) протест проти окупації Литви Советами. У протесті сказано, що Совети загарбали Литву незаконно, проти волі населення, для своїх імперіялістичних цілей. Знов у стейтменті, поданім до преси, посол заявив, що Совети зачали советизацію Литви та зазначують поновний напад на Литву політичними переслідуваннями, висилками на Сибір та розстрілами без суду.

ПРО „СОВЕТСЬКИЙ РАЙ".

На таку тему, як подає „Нови Сьвят", мав в Ню Йорку відчит В. Бітнер, що, як кажеться в цій газеті, знає Росію і комунізм. У тому відчиті мав прелеґент сказати, що досі вимордувано в Советах 35 міліонів росіян, 10 міліонів українських провідних людей, 8 міліонів селян, а коло 15 міліонів осіб має бути тепер в концентраційних таборах. В дискусії один з слухачів поділив населення Росії на три кляси: На тих, що були в тюрмі, на тих, що є в тюрмі, і на тих, що підуть до тюрми.

НЕПОРОЗУМІННЯ МІЖ „СВОЇМИ".

Москвофільська філядельфійська „Правда" хоче повчити „українців", вважаючи, що большевицькі Українські Щоденні Вісті є українською газетою, що відбиває правдиві українські почування. Отже „Правда" дивується, як У. Щ. Вісті можуть писати, що „Карпатська Україна звільнюється" та ще хвалити Чехословаччину за те, що знов забирає Закарпаття для себе. „Карпатороссы в Америці", пише „Правда", з тим не погоджуються, а „голос У. Щ. Вістей — то не голос карпаторусского народу в Америці", це — український голос.

Та „Правда", якби хотіла писати правду, повинна би знати, що справжній український голос є за те, щоб усі українські землі були разом, щоби були обєднані в одну незалежну і самостійну українську державу з Києвом як соборною столицею. Знов большевики з У. Щ. Вістей є такими самими „українцями" як є ними карпатороссы з „Правди".

КУПУЙТЕ ВОЄННІ БОНДИ!

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

Молодечі бюлетени

Уже давнішими роками появлялись в різних місцевостях різні спроби видавання молодечих бюлетенів, чи їм подібних видавництв в англійській мові, чи то в англійській та українській. Було це діло самої молоді, тут родженої й вихованої. Уже те, що вона бралась за таку роботу, вказувало наглядно, що відчувається потреба ось таких льокальних видавництв, звязаних в першу чергу з одною громадою, чи стейтом. Останніми часами зачали появлятись іншого роду бюлетени, звязані головно з парохіями. А що їх число постійно зростає, то й хочемо за них окремо згадати.

Після перегляду якого пів тузина українських парафіяльних бюлетенів з таких околиць, як Ню Йорк, Конетикат, Скрентон, Олифант, Дітройт, Шікаго, Рачестер, можна сказати, що парафіяльні бюлетени сповняють свою місію, для якої вони повстали. Треба зазначити, що хоч парафіяльні вістники видавані для місцевих потреб, то вони обіймають не лише життя громади, але порушують тут і там цілість українського життя. Значить, коли щось діється в поодиноких громадах, то це часто звязується з життям цілої української збірноти в Америці.

Вже тесаме вказує, що редактори парафіяльних бюлетенів це люди з ширшим світоглядом. Хоч наше народне життя в теперішньому часі часом дуже напружене, то тон писання дуже культурний, високо ідейний і наскрізь моральний. Не слідно ніякої полеміки, яка затроювалаб громадське життя, а навіть жарти все витримані в приличнім тоні. Коли оцей характер виходить завдяки релігійному підкладови видавництв, то треба хіба радіти з такого явища.

Коли приглянемося змістови видань, то завважимо таку різнородність: проповіди на біжучі релігійні теми; пояснення обрядів української церкви; історія української церкви; вірші з релігійного життя; вісти з парафії; минулі події в церкві; оповістки про будучі імпрези. Є теж зовсім оригінальні вірші на релігійні теми.

Впарі з релігійно-церковними темами порушуються теж і народні справи. Так находимо статті й новинки про відбуті або намічені ювилеї українських народніх організацій і товариств; статті з історії України і життя українського народу; статті про патріотів - письменників - поетів, включаючи, очевидно, про Шевченка, коли приходить час. Окреме місце займають статті та згадки писані дівчатами про жіночий рух.

Парафіяльні бюлетени поширяються тепер у першу чергу завдяки війні. Майже кожна українська родина має когось із своїх дорогих на фронті. Оцим воякам, воячкам, присвячується тепер найбільше місця. Находимо в них повно листів від вояків; переписку з вояками і між ними; вісти про діяльність українського родинного запілля для втримання контакту з вояками, от як про висилку подарунків та пригадок з дому чи з парафії. І повнісінько там фотографій наших вояків та воячок і звісток про живих і погибших героїв. Особливо для погибших втримується рубрика „Вічная Память", чи то в українській чи в англійській мові. Таксамо повно поезій з поля бою, вояцьких жартів, вісток про відпустки, подруження, короткі вістки про подвиги вояків і т. д. Є теж вісти з домівки Союзу Українських Канадійських Вояків у Лондоні.

Окреме і то поважне місце займає спорт. Часто поміщені більші образки з життя вояків або діяльности парафіяльних громад. Майже всі видання містять оригінальні комічні образки.

Деякі бюлетені видавані постійно в обидвох мовах. В обох мовах маємо оригінальні статті, новинки, поезії. Навіть мова, поскільки йде про українську мову, зовсім чиста й поправна.

Висновок з цього такий: Отсі бюлетени попри саме поширення народнього життя при їхній помочі, попри закріплення родинних і громадських узлів, можуть бути ще теж вступною школою для евентуальних будучих редакторів, громадських діячів і провідників будучого покоління. Якщо вони вдержаться і розвинуться, то готові стати поважним чинником у закріплюванню підстав збірного життя американців українського роду на далеку будучність.

„ВСЕСЛОВЯНСЬКИЙ СОЮЗ НА СЕРЕДУЩІМ СХОДІ".

Ось така організація повстала в Азії, в Середущому Сході, з осідком в Палестині, згідно з тим, що подає Людвік Бергер у своїх дописах з Єрусалиму до газети „Нови Сьвят" у Ню Йорку. Автор каже, що ціль того Союзу така, як і всіх „Словянських Конгресів", що відбуваються в Москві, Англії та Злучених Державах, а саме та, щоби виказувати, що між словянами нема різниць щодо їхніх інтересів, а що є „спільнота інтересів між народами і словянськими державами в східній Европі й полудневосхідній". Та ця нова організація, що згадана в наголовку, має як проголошено, ще окремі цілі, а це дати про ненарушимість і цілість Польщі. Чеський клюб в Єрусалимі, пишеться далі, що висилав запросини на організаційні збори згадав у запросинах за представництва таких народів: українців і карпатських українців, чехів і словаків, а теж югословян, не відрізняючи сербів, хорватів і словінців. Теж запрошено декого з поляків. Ідеольогічну декларацію зачато такими словами: „В наших намаганнях навязуємо себе до словянської ідеї, що натхнула Лелевеля, Масарика, Міцкевича, Пушкина, Полячка, Шевченка, Котара, Кріжаньца, а теж до словянського руху сучасної війни і ухвал всесловянських конгресів в Москві, Лондоні та Північній Африці".

Та як це все получити з обороною „цілости Польщі"? — питає кореспондент. І відповідає, що там предсідником цеї організації вибрано поляка Стефана Кіртіклиса. Але такого, що заявився за Союзом Польських Патріотів у Москві...

Замітне в тій новинці хіба те, що де поляки не булиб, не можуть включно з згаданим кореспондентом, добачити свого політичного нерозуму, а саме того, що саме вони своїм впертим, несправедливим і нерозумним обстоюванням приналежности українських та білоруських земель до Польщі, не тільки, що нічого для Польщі не виграють, але ще скріпляють комуністичні впливи серед словян, а теж і серед себе самих, та доводять до того, що комуністи їх всюди побивають.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

МЕНВІЛ, Р. АЙ. — Місячні збори Тов. ім. М. Драгоманова, від. 181, відбудуться в суботу, 4. листопаду, в годині 6. пополудні, в гали У. Н. Дому на Компалей Гіл. Просимо, щоб не тільки самі члени прийшли, але щоб кожний член привів бодай по одному кандидатови і вписав їх в члени найстаршої і добре загосподареної організації У. Н. Союзу. Ювилейна кампанія добігає до кінця і булоб не гарно, колиб наш відділ остався позаду інших. — За уряд: Ю. Ясінчук, предс.; П. Тиняк, кас.; Г. Шевчук, рек. секр.; П. Лапчинський, фін. секр.

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. — Збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 64, відбудуться в суботу, 4. листопаду, в годині 7:30 ввечір, при 435 Мейн ул. Просимо всіх членів прийти на збори, бо маємо дуже важні справи до полагодження. Напоминаємо тих членів, що мають малі довги до заплачення, щоб вирівнали до нового року. — За уряд: С. Вінярський, пр.; М. Матиш, секр.

ПОЛЬЩА, АНГЛІЯ, СОВЕТИ.

По промові британійського премієра Чорчила про польсько-советські відносини, польські урядові кола в Лондоні є тої думки, що ще наступить і польсько-англійське напруження. Таке передає Польська Агенція Телеграфічна (Пат).